

COVID-19 Döneminde Obsesif Kompulsif Bozukluk: Sistematik Bir İnceleme

Obsessive Compulsive Disorders During COVID-19: A Systematic Review

Songül DURAN

ÖZ

Amaç: Coronavirus 19 (COVID-19) salgını, küresel olarak psikolojik refahta nüfus düzeyinde düşürlere yol açmıştır. Bununla birlikte, obsesif kompulsif bozukluğu (OKB) olan kişiler, genel popülasyona kıyasla pandemiye bağlı farklı stresörler yaşayabilir. Bu çalışmada, COVID-19 sürecinde Obsesif Kompulsif Bozukluğu olan bireylerin etkilenme durumu arasındaki ilişkiyi belirlemek için sistematik bir derleme planlanmıştır.

Materyal ve Method: PUBMED, Web of Sciences, Scopus veritabanları araştırılmış ve 169 araştırma tespit edilmiştir. Bunlar arasından, kriterleri karşılayan 14 (on dört) araştırma çalışmaya dahil edilmiştir.

Bulgular: Araştırmalar OKB tanısı alan çocuk, genç ve yetişkinlerle yapılmıştır. Hemen hemen tüm araştırmalarda COVID-19 süreci OKB hastalarının semptomlarının şiddet ve yoğunluğunu olumsuz etkilemiştir.

Sonuç: Literatürde COVID-19 sürecinde OKB hastalarının olumsuz etkilendiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19; Obsesif Kompulsif Bozukluk, Sistematik değerlendirme

ABSTRACT

Objectives: The Coronavirus 19 (COVID-19) outbreak has led to population-level declines in psychological well-being globally. However, people with obsessive-compulsive disorder (OCD) may experience different stressors associated with the pandemic compared to the general population. In this study, a systematic review is planned to determine the relationship between the affection state of individuals with Obsessive Compulsive Disorder from COVID-19.

Materials and Methods: PUBMED, Web of Sciences, Scopus databases were searched, and 169 studies were identified. Among them, 14 (fourteen) studies that met the criteria were included in the study.

Results: Studies were conducted with children, adolescents and adults diagnosed with OCD. In almost all research, it has been determined that the COVID-19 process negatively affected the severity and intensity of symptoms of OCD patients.

Conclusion: In the literature, it has been determined that OCD patients are adversely affected during the COVID-19 process.

Keywords: COVID-19; Obsessive compulsive disorder; Systematic review

GİRİŞ

Koronavirüs hastalığı (COVID-19), savunmasız kişilerde hızla ölüme yol açabilecek bir tür şiddetli akut solunum sendromuna neden olabilen insandan insana yüksek damlacık geçiş oranına sahip bir hastalıktır (1). 11 Mart 2020'de dünya çapındaki COVID-19 salgını, Dünya Sağlık Örgütü tarafından bir salgın olarak sınıflandırıldı(2). Pandeminin başlangıcından itibaren, sağlık kurumları tarafından halka bir dizi önerilerde bulunulmuş; sosyal mesafe, maske takarak solunum hijyeni sağlama ve sabunla veya alkol bazlı dezenfektanla el yıkamanın gerekliliği ve önemi vurgulanmıştır (3).

Virüsün yayılım hızını önlemek için sosyal kısıtlamaların yanında iyi bir hijyen önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmış ünlüler, tanınmış kişiler, hükümetler ve sağlıkla ilgili işlerle uğraşan diğer yetkililer, insanları defalarca ellerini yıkamaya teşvik etmiştir (4). El yıkama, COVID-19'un yayılmasını önlemek için kesinlikle faydalı olsa da, bunun zaten obsesif kompulsif bozukluğu (OKB) olan kişileri, özellikle de kontaminasyon takıntısı ve yıkama zorunluluğu olanları nasıl etkileyeceği konusunda şüpheler vardır (3). Hastaların genellikle anlamsız veya abartılı olduğunu düşündüğü ve sıklıkla artan utançla ilişkilendirilen sosyal mesafeli ve sık ritüelleştirilmiş yıkama davranışları, kirlenme korkuları yalnızca standart olmakla kalmayıp, aynı zamanda resmi web sitelerinde de savunulmaktadır (5).

1-Doç. Dr., İzmir Demokrasi Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu E-posta: songul.duran@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2565-7784

Gönderim Tarihi:27.04.2021 - Kabul Tarihi: 03.11.2022

COVID-19 pandemisinde artan hijyenik olma gereksinimi, sosyal mesafe ve diğerleriyle bulaş korkusundan dolayı temas kurmaktan kaçınma, evde karantina sürecinin diğerleriyle temas kurmama nedenli olması OKB hastalarını nasıl etkilemiştir sorusuna çeşitli araştırmalar cevap bulmaya çalışmıştır (2,6,7). Bu çalışmada da COVID-19'un OKB hastalarında yarattığı etkiyi anlamak için sistematik bir literatür derlemesi oluşturmak amaçlanmıştır. Hastaların varolan kirlenme obsesyonlarını bu hastalık nasıl etkilemiştir, süreci hastalar nasıl yönetmekte hastaların durumu daha da ağırlaşmış mıdır yoksa süreci iyi yönetebildiler mi? sorularının cevabı bu araştırma ile tartışılabilecektir. Özellikle hastaların takibi, tedavisi ve rehabilitasyonu açısından durumlarının tespiti önemlidir. Bu araştırma ayrıca ülkemizde bu konuda çalışma yapılmış mı?, dünyada durum nedir sorularına da yanıt aramaktadır.

Materyal ve Method

Araştırmanın Türü

Araştırma sistematik derleme çalışma niteliğindedir.

Araştırma Evren ve Örneklemi

Bu çalışma COVID-19'un OKB hastaları üzerindeki etkisi hakkındaki mevcut literatürü analiz etmek için yapılan sistematik bir derlemedir. Aralık 2019'dan 09 Mart 2021'e kadar yapılan çalışmalardan PubMed, Science Direct, ISI (Web of Science), Springer ve Scopus veritabanlarında yayınlanan tüm makalelerin sistematik bir araştırması şu anahtar kelime kombinasyonu kullanılarak yapılmıştır: "COVID-19" veya "Koronavirüs Enfeksiyonları" "Obsessive compulsive disorders". Araştırmaya İngilizce tam metnine ulaşılabilen dahil edilme kriterlerini karşılayan makaleler dahil edilmiştir (Şekil 1).

Araştırmanın sorusu

COVID-19 pandemi sürecinin OKB hastaları üzerindeki psikiyatrik etkileri nelerdir?

Araştırmaya dahil edilme ve dışlanma kriterleri

Araştırmaya COVID-19 pandemisi döneminde OKB hastaları ile yapılan original/gözlemsel çalışmalar, Kontrollü Randomize çalışmalar dahil edilmiştir.

Araştırmada özet olan, tam metin ulaşılamayan, yayın dili İngilizce olmayan makaleler örnekleme alınmadı. Vaka raporlarını, derleme çalışmaları hariç tutulmuştur. Bir çalışma klinisyen değerlendirmesi olduğu için dahil edilmedi.

Etik Onay

Araştırma için etik onay gerekmemektedir.

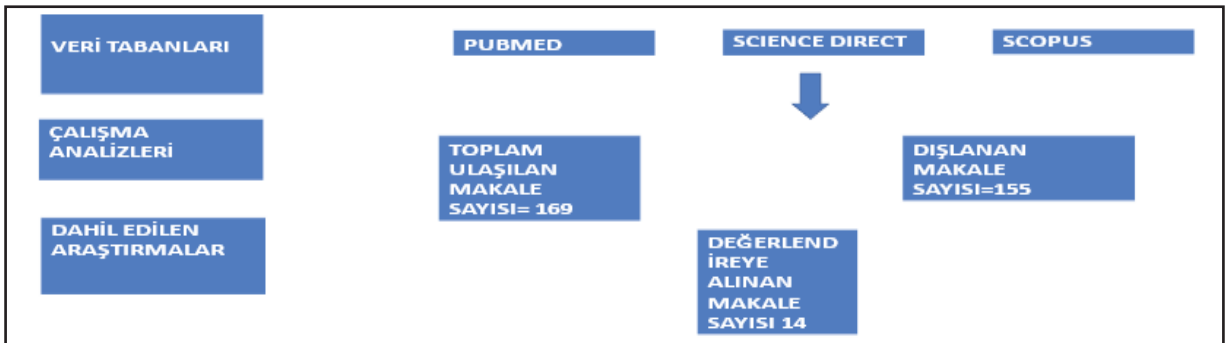
Veri toplama ve sonuçlar

Veriler yazar tarafından toplandıktan sonra uzman görüşü alındı. Kalan makaleler, dahil edilme kriterlerini karşılayıp karşılamadıkları konusunda tam olarak araştırıldı.

Gerekli bilgiler yayınlanmış makalelerden toplanmıştır (Tablo 1).

Bulgular

Literatür araştırma akışı ve tarama sürecinin ayrıntılı adımları Şekil 1'de açıklanmıştır. Toplam 169 makale bulunmuştur. Araştırmacı, makalenin başlığını ve özetini analiz ettiğinde, dahil edilme kriterlerini karşılamadığı için 155 çalışma kaldırıldı ve 14 potansiyel olarak ilgili makale uygun bulundu. Seçilen çalışmaların temel özellikleri Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1. COVID-19 Pandemisi Sırasında OKB Hastaları ile Yapılan Araştırmalar

	Yazar ve yıl	Ülke	Araştırmanın adı	Amaç	Yöntem	Sonuçlar
1.	Kuckertz ve ark. 2020	Amerika Birleşik Devletleri	Ortalamanın Üstünde: Obsesif-Kompulsif Bozukluk Tedavisindeki Hastalardan Koronavirüs 2019 Hastalığına Verilen Yanıtlar	Araştırmada Obsesif kompulsif bozukluğu (OKB) olan bireyler ve özellikle de kirlenme korkusu olanların COVID-19 döneminde ne durumda olduğunu belirlemek amaçlanmıştır.	Veriler, herhangi bir COVID-19 kısıtlamasından önce kuruma kabul edilen ve pandemi sırasında kurumda yatılı tedavi programındaki tedaviye devam eden OKB tanılı sekiz hastadan toplanmıştır. Çalışmada Yale Brown Obsesif Kompulsif Ölçeği (Yale-Brown Obsessive Compulsive Scale), Yaşamda Hoşnutluk Doyum Anketi (Quality of Life Enjoyment and Satisfaction Questionnaire, QLES) ile Penn State Endişe Ölçeği, Boyutsal Osesif Kompulsif Bozukluk Ölçeği kullanılmıştır.	Genel popülasyona çok benzer şekilde, hastaların COVID-19'dan etkilenme durumları çeşitlilik gösteriyordu, ancak hastaların çoğunda pandemi şartlarına rağmen OKB semptomlarında iyileşmeler yaşandı.

2.	Benatti ve ark. 2020	İtalya	COVID-19 salgını sırasında obsesif kompulsif bozukluğu (OKB) olan hastalara ne oldu? Kuzey İtalya'daki üçüncü basamak hizmeti veren Kliniklerden çok merkezli bir rapor	Araştırmada kısa bir kesitsel görüşme yoluyla COVID salgınının, ayakta tedavi gören OKB hastalarından oluşan çok merkezli bir örneklem üzerindeki etkisini değerlendirmek amaçlanmıştır.	123 OKB poliklinik hastası ile yüz yüze veya telefonla görüşüldü. OKB'si olan ve olmayan OKB hastalarını karşılaştırmak ve klinik kötüleşmeyle ilişkili semptomlar ve yaşam kalitesi açısından temel özellikleri belirlemek için bir soru formu kullanıldı.	Örneklemin üçte birinden fazlasını temsil eden OKB hastasının klinik olarak kötüleştiği, eski takıntı ve kompulsiyonlarının kayda değer seviyede artmasının yanında kayda değer yeni takıntı ve kompulsiyonların da ortaya çıktığı kaydedilmiştir.
3.	Chakraborty ve Karmakar 2020	Hindistan	COVID-19'un Obsesif Kompulsif Bozukluk (OKB) Üzerindeki Etkisi	Bu araştırmada COVID-19'un OKB hastaları üzerindeki etkisini değerlendirmek amaçlanmıştır.	Daha önce kontaminasyon takıntısı ve kompulsif yıkama tanısı almış 84 hasta ile telefon görüşmeleri yapıldı. Yale Brown Obsesif Kompulsif Ölçeği kullanılmış ve katılımcıların puanları pandemi öncesi puanları ile karşılaştırılmıştır.	Yalnızca 5 hastada (% 6) COVID-19 pandemisinde sonradan semptomlarda alevlenme görüldü. Hastaların çoğu pandemiye bağlı semptomlarda herhangi bir kötüleşme bildirmedi.
4.	Davide ve ark. 2020	İtalya	COVID-19 salgınının OKB'si olan hastalar üzerindeki etkisi: Bir ön natüralistik çalışmada karantina öncesi kontaminasyon semptomlarının ve remisyon durumunun etkileri	Araştırmada, karantina sırasında OKB semptomlarında meydana gelen değişiklikleri değerlendirmek ve karantina öncesi kontaminasyon semptomları ve remisyon durumunun karantina sırasında kötüleşen OKB semptomları üzerindeki etkilerini araştırmak.	Çalışmaya 30 OKB hastası dahil edildi. Karantinadan önce uygulanan Yale-Brown Obsesif Kompulsif (Y-BOCS) Şiddet puanı, tam kapanmanın başlamasından altı hafta sonra yeniden uygulandı.	Takıntı ve zorlantı şiddetinde önemli bir artış ortaya çıktı.

5.	Jelinek ve ark. 2020	Almanya	COVID-19 sırasında obsesif-kompulsif bozukluk: Bir sorunu fırsata mı çeviriyorsunuz?	Araştırmada, COVID-19 salgınının OKB'li kişiler üzerindeki etkisini, özellikle yıkama zorlantısı olan kişilerin semptom şiddetlerindeki değişim ile ilgili olarak , değişimin nedenleri ve işlevsiz olduğu kadar işlevsel inanışlarını da araştırmak amaçlanmıştır.	OKB'si olan 394 katılımcı (n = 223 yıkayıcı zorlantısı olan) çevrimiçi bir ankete katıldı. Araştırmada Obsesif-Kompulsif Envanteri-Revize Envanterin Almanca versiyonu, Hasta Sağlığı Anketi 9'unaAlmanca versiyonu ve COVID-19 salgınının OKB hastalarına olan sonuçlarını değerlendirmek için geliştirilen anket kullanılmıştır.	OKB'si olan katılımcıların çoğu, COVID-19 pandemisinden olumsuz etkilenmiş ve olumsuz etkilerin yıkayıcı zorlantısı olanlarda olmayanlara göre daha belirgin olduğu ileri sürüldü.
6.	Kaveladze ve ark. 2020	Amerika Birleşik Devletleri	COVID-19 Pandemisinin Çevrimiçi Obsesif-Kompulsif Bozukluğu Destekleyen Topluluk Üyeleri Üzerindeki Etkisi: Anket Çalışması	Araştırmada çevrimiçi OKB destek topluluklarının üyelerinin, pandemi başladıktan yaklaşık 3 ay sonra OKB semptomlarını etkileyen COVID-19 salgınına nasıl hissettiğini değerlendirmek amaçlanmıştır.	Üç anonim çevrimiçi OKB akran destek topluluğundan katılımcılar (196) ve geri kalanı OKB ile ilgili sosyal medya sayfalarındaki gönderiler aracılığıyla Boyutsal Obsesif-Kompulsif Ölçeğine göre dört OKB belirti boyutunun her birindeki semptomlarının ne kadar olduğunu belirtmişlerdir.	Toplamda, katılımcıların % 92,9'u (182/196) pandemi başladığından beri OKB semptomlarında kötüleşme yaşadıklarını söylemiş.
7.	Khosravani ve ark. 2021	İran	Koronavirüs salgınının, OKB'nin belirli semptom boyutlarına ve şiddetine yönelik etkisi: Stres tepkileri bağlamında COVID-19 öncesi ve sırasında bir karşılaştırma	COVID-19 öncesi ve sırasında obsesif kompulsif bozukluğu olan (OKB; N = 270) bir grup hastayı spesifik obsesif kompulsif (OKB) semptom boyutları ve semptom şiddeti açısından karşılaştırmak amaçlanmıştır.	Pandemiden önce OKB'si olan hastalara (270) yapılan Boyutsal Obsesif Kompulsif ölçeği, Yale-Brown Obsesif Kompulsif Ölçeği, COVID-19 Stres Ölçeği pandemiden sonra tekrar uygulanmıştır.	OKB'si olan hastalar, pandemi öncesinden aldıkları puanlara kıyasla, pandemi sırasında tüm OK belirti boyutları ve belirti şiddeti açısından daha yüksek puanlara sahipti.

8.	Khosravani ve ark. 2021	İran	Obsesif-kompulsif ve anksiyete bozuklukları olan hastalarda Farsça COVID stres ölçekleri (Farsça-CSS) ve COVID-19 ile ilişkili stres reaksiyonları	Araştırmada COVID-19 salgını ile ilgili stresi değerlendirmek amaçlanmıştır.	OKB'si (n = 300) ve Anksiyete Bozukluğu (n = 310) olan hastalar, anksiyete ile ilgili özellikleri ve COVID-19 ile ilişkili sıkıntıyı değerlendirmek için geliştirilen Farsça-COVID Stres Ölçeğini tamamladı.	Yaygın anksiyete bozukluğu, panik bozukluğu ve OKB'si olan hastalarda sosyal anksiyete bozukluğu ve özgül fobisi olan hastalara göre daha yüksek COVID-19 stres reaksiyonları saptanmıştır.
9.	Nissen ve ark. 202	Danimarka	COVID-19 salgınının obsesif kompulsif bozukluğu olan çocuklar ve ergenler üzerindeki ani etkisi	Araştırma OKB'si olan çocukların / ergenlerin COVID-19 sorununa nasıl tepki verdiğini incelemeyi amaçlamıştır.	İki ayrı çocuk / ergen grubuna bir anket dağıtıldı. Bir grup, özel bir OKB kliniğinde yeni teşhis konulan klinik bir gruptu. Diğer grup, Danimarka OKB Derneği aracılığıyla belirlenen bir anket grubuydu. Araştırmada özbildirim anketi kullanıldı. Bu ankette yaşam kalitesinde algılanan değişiklikleri içeren sorular ve OKB şiddetindeki değişimi ölçmek için beş soru yer almaktaydı.	Her iki grup için, OKB agresif semptomlarında anlamlı bir kötüleşme öngörülmüştür.

10.	Pan ve ark. 2021	Hollanda	<p>COVID-19 salgınının depresif, anksiyete veya obsesif-kompulsif bozuklukları olan ve olmayan kişiler üzerindeki ruh sağlığına etkisi:</p> <p>Üç Hollanda vaka kontrol grubunun uzun süreli bir çalışması</p>	<p>Farklı sayıda ve kronik ruh sağlığı bozukluğuna sahip kişiler arasında COVID-19 salgınının ruh sağlığı üzerindeki algılanan etkisini ve bireylerin durumla ne ölçüde olumlu bir şekilde başa çıkabildiklerini ve COVID-19 salgını başlangıcı öncesinden salgının yaşandığı sürece kadar depresyon, anksiyete, endişe ve yalnızlık semptomlarındaki değişiklikleri karşılaştırmak</p>	<p>1 Nisan ve 13 Mayıs 2020 arasında, çevrimiçi anketler aracılığıyla kohort çalışması olarak yürütülen Hollanda Depresyon ve Anksiyete Çalışması, Hollanda Yaşlılarda Depresyon Çalışması ve Hollanda Obsesif Kompulsif Bozukluk Derneği Çalışması'ndaki katılımcılar arasında dağıtıldı. Bu gruplar depresif, anksiyete veya obsesif-kompulsif bozuklukları olan (n = 1181) ve olmayan (n = 336) kişilerden oluşuyordu. Araştırmada Hızlı Depresif Belirti Ölçeği, Beck Anksiyete Ölçeği, Penn State Endişe Ölçeği ve De Jong Gierveld Yalnızlık Ölçeği kullanıldı. Ayrıca, katılımcılara COVID-19 salgınının duygusal durumları ve sağlık davranışları üzerindeki algılanan etkisi, durumla nasıl başa çıktıkları ve ne ölçüde ele aldıkları hakkında 21 ifadeden oluşan bir liste (yani, COVID-19'a özgü maddeler) sunuldu.</p>	<p>Depresif, anksiyete veya obsesif kompulsif bozuklukları olan kişiler, COVID-19 pandemisinde ruh sağlığı üzerinde zararlı bir etkiyi tecrübe etmiştir.</p>
-----	---------------------	----------	--	---	---	--

10.	Rosa-Alcázar ve ark. 2021	İspanya	COVID-19 karantina döneminde Obsesif kompulsif hastalarda baş etme stratejileri	Araştırmada COVID-19 karantianda obsesif kompulsif bozukluk (OKB) hastaları ile sağlıklı bir kontrol grubunun başa çıkma stratejilerini karşılaştırmak ve sonuçları etkileyebilecek bazı değişkenlerle (depresyon, anksiyete, komorbidite, obsesyon-kompulsiyon alt tipi) ilişkiyi analiz etmek amaçlanmıştır.	237 katılımcı, 122 tanesi OKB'li ve 115 tanesi sağlıklı toplam 237 katılımcı Yale Brown Obsesif Kompulsif Ölçeği (Y-BOCS), Hastane Anksiyete ve Depresyon Ölçeği ve Başa Çıkma Tutumları Ölçeği Kısa Formu'nun (COPE) İspanyolca versiyonunu tamamladı.	Obsesif kompulsif grup içinde, takıntı ve zorlantının tipi kullanılacak stratejilerin tipini etkilemezken, eşanlılık uygunsuz stratejilerin daha fazla kullanımını etkilemiştir (inkar, madde bağımlılığı ve kendini suçlama).
11.	Schwartz-Lifshitz ve ark. 2020	İsrail	İsrail'de COVID-19'un ilk dalgası sırasında çocuklar ve ergenler arasında obsesif kompulsif semptom şiddeti	Çocuklarda ve ergenlerde COVID-19'un ilk dalgasında OKB'nin alevlenip alevlenmediğini değerlendirmek	İsrail'de COVID-19 salgınının ilk salgınının ortasında (Nisan-Mayıs 2020) OKB'si olan yirmi dokuz çocuk ve ergen değerlendirildi. Obsesif kompulsif semptomlar (OCS), Klinik Global İzlenim Ölçeği (CGI) kullanılarak, fonksiyonel bir anket ve Çocuklara Yönelik Obsesif-Kompulsif Envanteriyle (OCI-CV) sonuçlar değerlendirildi.	Klinik Global İzlenim Ölçeği iyileştirme puanlarına göre, şiddet puanlarında değişiklik olmaması ve daha fazla katılımcı arasında kötüleşmeden ziyade iyileşme olduğunun kanıtlanması dikkate alınarak, obsesif-kompulsif semptomların araştırılan dönemde şiddetlenmediği bulunmuştur. Dahası, çocuklar ve ergenler COVID-19 döneminde daha iyi genel işlevsellik göstermişlerdir.

12.	Sharma ve ark. 2020	Hindistan	COVID-19 Pandemisinin Kısa Dönemli Obsesif-Kompulsif Bozukluk Süreci Üzerindeki Etkisi	COVID-19 salgınının OKB'nin kısa vadeli seyri üzerindeki etkisini bildirmek.	Hindistan'da bir üçüncü basamak uzmanlık OKB kliniğinde düzenli takipte olan birincil OKB tanısı olan (n = 240) hasta grubu ile pandeminin ("pandemi" grubu) ilanından yaklaşık 2 ay sonra telefonla değerlendirildi. Veriler, Yale-Brown Obsesif-Kompulsif Ölçeği, Klinik Global İzlenim-Şiddet (CGI-S) ve İyileştirme (CGI-I) ölçekleri ile toplanmıştır.	COVID-19 salgını, en azından kısa vadede, hastalığın seyrini etkilemedi.
13.	Tanir ve ark. 2020	Türkiye	COVID-19 salgını sırasında çocuk ve ergenlerde obsesif kompulsif bozukluk semptomlarının şiddetlenmesi	OKB'si olan gençlerde obsesif kompulsif bozukluk (OKB) semptomlarının semptom şiddeti ve alevlenmesi ve buna bağlı faktörleri, COVID-19 pandemisinin ve buna bağlı olarak evde hapsedilmenin semptom profili üzerindeki etkilerini araştırmak,	Bir üniversite hastanesinde birincil OKB tanısı ile takip edilen genç deneklere pandemi sırasında semptom profilini, semptom şiddetini ve alevlenmeyi değerlendirmek için telefonla veya çevrimiçi programlarla ulaşıldı. Pandemi öncesi ve pandemi dönemlerinde belirti profilini ve şiddetini derecelendirmek için Çocuklar için Yale-Brown Obsesif Kompulsif (CY-BOCS) ve Klinik Global İzlenim-Şiddet (CGI-S) Ölçekleri kullanıldı.	Pandemi sırasında kontaminasyon obsesyonlarının sıklığında ve temizlik / yıkama kompulsiyonlarında anlamlı bir artış saptandı.

Tablo 2. Dahil edilen araştırmalarda kullanılan değerlendirme araçları

Değerlendirme Aracı	Kullanan araştırmalar
Yale Brown Obsesif Kompulsif Ölçeği	1, 3, 4, 7, 10, 12
Yaşamda Hoşnutluk Doyum Anketi	1
Penn State Endişe Ölçeği	1, 9
Boyutsal Obsesif Kompulsif Bozukluk Ölçeği	1, 6, 7
Yazar tarafından oluşturulan soru formu	2, 5, 9
Obsesif-Kompulsif Envanteri- Revize Envanteri	5
Hasta Sağlığı Anketi-9	5
COVID-19 Stres Ölçeği	7, 8
Hızlı Depresif Belirti Ölçeği	9
Beck Anksiyete Ölçeği	9
De Jong Gierveld Yalnızlık Ölçeği	9
Hastane Anksiyete ve Depresyon Ölçeği	10
Baş Çıkma Tutumları Ölçeği	10
Klinik Global İzlenim-septom şiddeti (CGI-S) ve iyileşme (CGI-I) ölçekleri	11, 12, 13
Çocuklara Yönelik Obsesif-Kompulsif Envanteri	11
Çocuklar için Yale-Brown Obsesif Kompulsif Ölçeği	13

Makaleler, Kuckertz ve ark. (2020)- Obsesif-Kompulsif Bozukluk Tedavisindeki Hastalardan Koronavirüs 2019 Hastalığına Verilen Yanıtlar; Benatti ve ark. (2020) - COVID-19 salgını sırasında obsesif kompulsif bozukluğu (OKB) olan hastalara ne oldu? Kuzey İtalya'daki üçüncü basamak hizmeti veren Kliniklerden çok merkezli bir rapor; Chakraborty ve Karmakar (2020) - COVID-19'un Obsesif Kompulsif Bozukluk (OKB) Üzerindeki Etkisi; Davide ve ark. (2020) - COVID-19 salgınının OKB'si olan hastalar üzerindeki etkisi: Bir ön natüralistik çalışmada karantina öncesi kontaminasyon semptomlarının ve remisyon durumunun etkileri; Jelinek ve ark. (2020) - COVID-19 sırasında obsesif-kompulsif bozukluk: Bir sorunu fırsata mı çeviriyorsunuz; Kaveladze ve ark. (2020) - COVID-19 Pandemisinin Çevrimiçi Obsesif-Kompulsif Bozukluğu Destekleyen Topluluk Üyeleri Üzerindeki Etkisi: Anket Çalışması; Khosravani ve ark. (2021) - Koronavirüs salgınının, OKB'nin belirli semptom boyutlarına ve şiddetine yönelik etkisi: Stres tepkileri bağlamında COVID-19 öncesi ve sırasında bir karşılaştırma; Khosravani ve ark. (2021) - Koronavirüs salgınının, OKB'nin belirli semptom boyutlarına ve şiddetine yönelik etkisi: Stres tepkileri bağlamında COVID-19 öncesi ve sırasında bir karşılaştırma; Khosravani

ve ark. (2021) -Obsesif-kompulsif ve anksiyete bozuklukları olan hastalarda Farsça COVID stres ölçekleri (Farsça-CSS) ve COVID-19 ile ilişkili stres reaksiyonları; Nissen ve ark. (2020)- COVID-19 salgınının obsesif kompulsif bozukluğu olan çocuklar ve ergenler üzerindeki ani etkisi; Pan ve ark. (2021) - COVID-19 salgınının depresif, anksiyete veya obsesif-kompulsif bozuklukları olan ve olmayan kişiler üzerindeki ruh sağlığına etkisi: Üç Hollanda vaka kontrol grubunun uzun süreli bir çalışması; Rosa-Alcázar ve ark. (2021)- COVID-19 karantina döneminde Obsesif kompulsif hastalarda baş etme stratejileri; Schwartz-Lifshitz ve ark. (2020) - İsrail'de COVID-19'un ilk dalgası sırasında çocuklar ve ergenler arasında obsesif kompulsif semptom şiddeti; Sharma ve ark. (2020) - COVID-19 Pandemisinin Kısa Dönemli Obsesif-Kompulsif Bozukluk Süreci Üzerindeki Etkisi; Tanir ve ark. (2020) - COVID-19 salgını sırasında çocuk ve ergenlerde obsesif kompulsif bozukluk semptomlarının şiddetlenmesi.

Tablo 2 çalışmaya dahil edilen makalelerde kullanılan ölçekleri yansıtmaktadır

Tartışma ve Sonuç

Bu sistematik derlemede, COVID-19 pandemisi

sırasında OKB hastalarını ele alan araştırmalar yöntemsel açıdan karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiş, hastaların psikososyal risk etkenleri ve etkilenme durumları incelenmiştir.

Araştırmaların yapıldığı ülkelere bakıldığında Amerika Birleşik Devletleri (2), İtalya (2), İran (2), Hindistan (2), Danimarka (1), Hollanda (1), İsrail (1), İspanya (1), Almanya (1) ve Türkiye’de (1) yürütüldükleri görülmektedir. Öte yandan Dünya Sağlık Örgütü’nün 16 Mart 2021 tarihinde yayınladığı durum raporuna göre en fazla olgu sayısı ve ölüm bildirimiminin olduğu Afrika bölgesinde yürütülen herhangi bir araştırma bildirilmemiştir

Büyük örneklemli araştırmalarda; kısa sürede tamamlanabilen, hedef evrenin üyeleri tarafından anlaşılabilir olan ve değerlendiricinin özel bir eğitime sahip olmasını gerektirmeyen değerlendirme araçlarının kullanılması önerilmektedir (8). Pandemi döneminde OKB hastalarıyla yapılan araştırmaların çoğunda (altı çalışmada) Yale Brown Obsesif Kompulsif Ölçeği’nin kullanıldığı belirlenmiştir. Bunu “Boyutsal Obsesif Kompulsif Bozukluk Ölçeği”, ve “Klinik Global İzlenim-semptom şiddeti (CGI-S) ve iyileşme (CGI-I) ölçekleri” nin izlediği (üç araştırmada) görülmektedir (Tablo 2).

Yapılan taramalarda üç araştırmanın çocuk ve gençlerle yapıldığı (9–11) diğerlerinin yetişkenlerde yapıldığı saptanmıştır. Dahil edilen araştırmalarda genellikle OKB hastalarının semptomlarında şiddetlenme olurken (4,5,9,11–16), iki araştırmada hastaların semptomlarında değişiklik olmadığı (3,17,18), iki araştırmada ise iyileşme olduğu (6,10) gözlenmiştir. Literatürde de psikiyatri hastalarının pandemi döneminde önceden var olan belirti ve semptomlarında nöks veya kötüleşme geliştirmeye eğilimli olduğu belirtilmiştir (19). Özellikle OKB hastalarının en çok etkilenmiş grup olabileceği belirtilmiştir. Esasen, virüsle ilgili kaygının artması, OKB’si olan bazı kişilerde mevcut takıntılı bulaşma korkuları beslemekte ve daha da zararlı kompulsif eylemleri tetiklemektedir. Bu insanlar için, koronavirüs düşündükleri tek şey haline gelebilir (20).

Özellikle bir pandeminin aktif evresinde, kamu sağlığının ruh sağlığı ihtiyaçları ön planda olmayabilir ve bu da semptomların kötüleşmesine ve geç teşhislere neden olabilir (21). Terapistler pandeminin tüm obsesif kompulsif semptom boyutları üzerindeki etkilerini göz önünde bulundurmalı ve tedavi planlarını buna göre ayarlamalıdır. Yapılan çalışmalar COVID ile ilişkili stresi azaltmanın, COVID-19’un semptomlar üzerindeki olumsuz etkisini azaltmak için özellikle faydalı olabileceğini göstermektedir (22). Terapistler, gevşeme, kabul ve olumlu faaliyetlere katılım dahil olmak üzere mevcut salgına göre uyarlanmış Kompulsif Bozukluk Terapisi aracılığıyla çevrimiçi psikolojik terapi programları sağlayabilir (15). Ayrıca klinisyenlerin OKB’si olan bireyleri tedavi aramaya teşvik etmeye devam etmesi önerilmektedir. OKB’si olan bireyler klinisyen liderliğindeki veya akran liderliğindeki destek gruplarından yarar sağlayabilir (6).

Finansal Kaynak

Bu makale ile ilgili herhangi bir finansal kaynaktan yararlanılmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu makale ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

1. Abba-Aji A, Li D, Hrabok M, Shalaby R, Gusnowski A, Vuong W, et al. COVID-19 pandemic and mental health: Prevalence and correlates of new-onset obsessive-compulsive symptoms in a Canadian province. *Int J Environ Res Public Health*. 2020;17(19):1–11.
2. Benatti B, Albert U, Maina G, Fiorillo A, Celebre L, Girone N, et al. What Happened to Patients With Obsessive Compulsive Disorder During the COVID-19 Pandemic? A Multicentre Report From Tertiary Clinics in Northern Italy. *Front Psychiatry*. 2020;11(July):1–5.
3. Chakraborty A, Karmakar S. Impact of COVID-19 on obsessive compulsive disorder (OCD). *Iran J Psychiatry*. 2020;15(3):256–9.
4. Davide P, Andrea P, Martina O, Escelsior A, Davide D, Mario A. The impact of the COVID-19 pandemic on patients with OCD: Effects of contamination symptoms and remission state before the quarantine in a preliminary naturalistic

- study. *Psychiatry Res.* 2020;291(April):27–31.
5. Jelinek L, Moritz S, Miegel F, Voderholzer U. Obsessive-compulsive disorder during COVID-19: Turning a problem into an opportunity? *J Anxiety Disord.* 2021;77(July 2020).
 6. Kuckertz JM, Van Kirk N, Alperovitz D, Nota JA, Falkenstein MJ, Schreck M, et al. Ahead of the Curve: Responses From Patients in Treatment for Obsessive-Compulsive Disorder to Coronavirus Disease 2019. *Front Psychol.* 2020;11(October).
 7. Rosa-alcázar Á, García-hernández MD, Parada-navas JL, Olivares-olivares PJ, Martínez-murillo S, Rosa-alcázar AI. Coping strategies in obsessive-compulsive patients during Covid-19 lockdown. 2021;21.
 8. Uyurdağ N, Eskicioğlu G, Aksu S, Soyata AZ. COVID-19 Pandemisi Sirasında Sağlık Çalışanlarında Psikososyal Etkilenme ile İlişkili Risk Etkenleri ve Koruyucu Etkenler: Bir Sistematik Derleme Risk. *Anadolu Klin Tıp Bilim Derg.* 2020;26(1):122–40.
 9. Tanir Y, Karayagmurlu A, Kaya İ, Bilbay T, Türkmen G, Meral Y, et al. Exacerbation of obsessive compulsive disorder symptoms in children and adolescents during COVID-19 pandemic. *Psychiatry Res.* 2020;293(August):3–7.
 10. Schwartz-lifshitz M, Basel D, Lang C, Hertz-palmor N, Dekel I. Obsessive compulsive symptoms severity among children and adolescents during COVID-19 first wave in Israel. *J Obsessive Compuls Relat Disord.* 2020;28(January):100610.
 11. Nissen JB, Højgaard DRMA, Thomsen PH. The immediate effect of COVID-19 pandemic on children and adolescents with obsessive compulsive disorder. *BMC Psychiatry.* 2020;20(1):1–10.
 12. Benatti B, Albert U, Maina G, Fiorillo A, Celebre L, Girone N, et al. What Happened to Patients With Obsessive Compulsive Disorder During the COVID-19 Pandemic? A Multicentre Report From Tertiary Clinics in Northern Italy. 2020;11(July):1–5.
 13. Kaveladze B, Chang KG, Siev J, Schueller SM. The COVID-19 Pandemic's Impact on Obsessive-Compulsive Disorder Support Community: Survey study. *JMIR Ment Heal.* 2020;8:1–6.
 14. Khosravani V, Asmundson GJG, Taylor S, Sharifi F. The Persian COVID stress scales (Persian-CSS) and COVID-19-related stress reactions in patients with obsessive-compulsive and anxiety disorders. 2020;(January).
 15. Khosravani V, Aardema F, Mehdi S, Ardestani S. The impact of the coronavirus pandemic on specific symptom dimensions and severity in OCD: A comparison before and during COVID-19 in the context. *J Obsessive Compuls Relat Disord.* 2021;29(January):100626.
 16. Pan K, Kok AAL, Eikelenboom M, Horsfall M, Jörg F, Luteijn RA, et al. The mental health impact of the COVID-19 pandemic on people with and without depressive , anxiety , or obsessive-compulsive disorders : a longitudinal study of three Dutch case-control cohorts. 2020;121–9.
 17. Rosa-Alcázar Á, García-Hernández MD, Parada-Navas JL, Olivares-Olivares PJ, Martínez-Murillo S, Rosa-Alcázar AI. Coping strategies in obsessive-compulsive patients during Covid-19 lockdown. *Int J Clin Heal Psychol.* 2021;21(2).
 18. Sharma LP, Balachander S, Thamby A, Bhattacharya M, Kishore C, Shanbhag V, et al. Impact of the COVID-19 Pandemic on the Short-term Course of Obsessive-Compulsive Disorder. *medRxiv.* 2020;(July).
 19. Dubey S, Biswas P, Ghosh R, Chatterjee S, Dubey MJ, Chatterjee S, et al. Psychosocial impact of COVID-19. Diabetes & metabolic syndrome. *Diabetes Metab Syndr Clin Res Rev.* 2020;14(5):779–788.
 20. Fineberg NA, Van Ameringen M, Drummond L, Hollander E, Stein DJ, Geller D, et al. How to manage obsessive-compulsive disorder (OCD) under COVID-19: A clinician's guide from the International College of Obsessive Compulsive Spectrum Disorders (ICOCS) and the Obsessive-Compulsive and Related Disorders Research Network (OCRN) of the Europ. *Compr Psychiatry.* 2020;100:152174.
 21. Banerjee D. The other side of COVID-19: Impact on obsessive compulsive disorder (OCD) and hoarding. *Psychiatry Res.* 2020;288:112966.
 22. Fullana MA, Hidalgo-Mazzei D, Vieta E, Radua J. Coping behaviors associated with decreased anxiety and depressive symptoms during the COVID-19 pandemic and lockdown. *J Affect Disord.* 2020;275(June):80–1.